

Tıp Hukukunda Zorunluluk Hali

Şölen ÇAKIROĞLU

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı,
İstanbul/ TÜRKİYE
solencakiroglu@hotmail.com

Özet

Tıbbi müdahaleler, üzerinde gerçekleştirilen kişilerin vücutlarında bir müdahale teşkil etmektedir. Böylece vücut dokunulmazlığına etki eden ve tıbbi müdahale oluşturan hareketler Ceza Hukuku kapsamında ele alındığında bu hareketlerin yaralama veya öldürme suçunu oluşturup oluşturmadığı hususunda her ne kadar tam anlamda ortak bir payda henüz sağlanamamış da olsa hekim tarafından gerçekleştirilen tıbbi müdahalelerin yaralama ve öldürme suçunu oluşturduğu konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Hekimin kişinin vücudu üzerinde tıbbi müdahale olarak gerçekleştirdiği hareketlerin Ceza Hukuku açısından tipik bir hareket olduğu ve de yaralama/öldürme suçunu oluşturduğu kabul edildiğinde önemli olan asıl nokta hekimin bu hareketlerden dolayı neden cezalandırılmadığı ve hukuka uygun bir müdahalenin bulunup bulunmadığıdır. Bu durum gerek hekimin tedavi amacı ile hareket ettiği gerekse de hakkın kullanılması ve rıza gibi hukuka uygunluk nedenlerinin bulunduğu şekilde çeşitli gerekçelerle açıklanmıştır.

Hekimin tıbbi müdahalelerinde gerçekleştirdiği hareketler sonucunda cezalandırılmamasını sağlayan diğer bir neden de Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen zorunluluk halidir. Zorunluluk halinde özetle, TCK'da açıkça belirtildiği üzere, kişinin kendisine veya başkasına yönelik olan ağır ve muhakkak bir tehlike söz konusu olduğunda bu tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak amacıyla tehlikenin ağırlığı ile orantılı şekilde gerçekleştirilen hareketler söz konusu olmaktadır. Nitekim hekimler tarafından gerçekleştirilen hareketler de genellikle başkasına ait bir tehlikenin söz konusu olduğu hallerde kişinin bu tehlikeli durumdan kurtulması için gerçekleştirilen hareketlerdir ve gerek TCK'nın genel hükümler kısmında düzenlenen zorunluluk halinin şartlarının taşınması gerekse de özel olarak düzenlenen zorunluluk hallerinin bulunması halinde bu hareketler cezalandırılmamaktadır.

Bu çalışmada, Tıp Hukuku'nda TCK'da düzenlenen zorunluluk halinin yeri uygulamadan örneklerle ele alınacak ve zorunluluk halinin Tıp Hukuku'ndaki görünümüne kasten öldürme ve yaralama suçları ve bu bağlamda dolaylı ötanazi, organ ve doku nakli, çocuk düşürtme suçu ve kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması, sır saklama yükümlülüğünün ihlali suçu ve de son olarak hekimlerin suçu bildirim yükümlülüğü altında değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Zorunluluk Hali, Türk Ceza Kanunu, Organ ve Doku Nakli, Çocuk Düşürtme Suçu, Sır Saklama Yükümlülüğünün İhlali Suçu, Bildirim Yükümlülüğü.